

Fossiele mariene mollusken van de Boudewijnsluys bij Antwerpen.

door L.S. Paardekooper

Op een van de contactavonden van de Haagse leden werd ik door de Heer van Haren attent gemaakt op een unieke vindplaats van fossiele mollusken, namelijk de in aanbouw zijnde Boudewijnsluys bij Antwerpen. Door een tweetal bezoeken aan dit enorme werk ben ik in staat een oppervlakkige indruk te geven wat en onder welke omstandigheden aldaar verzameld kan worden.

Het terrein, waar de sluis wordt gebouwd, ligt vlak naast de Schelde op een afstand van ongeveer 11 kilometer ten Noorden van Antwerpen. De verbinding is zeer goed; dicht bij het Centraal station rijden vanaf het Franklin Rooseveltplein bussen naar het Louwwerk (kosten B.frs. 9,50 enkele reis). Geen Belg let op de aanwezigheid van een schelpenzoeker - mijn ervaring is althans zo, dat het gehele terrein naar eigen goeddunken kan worden betreden.

De betonfunderingen voor de sluis worden naarschatting op een diepte van circa 15 - 20 m. aangebracht. De grond wordt met behulp van kolossale grijpers ter weerszijden van de "put" gedeponneerd en vormt heuvels, die al van verre de plaats van het werk aanduiden. Juist deze heuvels hebben mij de meeste vondsten opgeleverd. Het zoeken in de "put" heeft minder succes, ook al omdat daar door de aanwezigheid van de arbeiders en de graafwerktuigen niet rustig verzameld kan worden.

Wat betreft de geologische formatie wil ik volstaan met de mededeling dat het merendeel van de verzamelde mollusken afkomstig zal zijn uit midden-pliocene lagen.

Het eerste, dat opvalt is het veelvuldig voorkomen van Pygocardia rustica en Tellina benedeni. Van beide soorten kunnen ook doubletten gemakkelijk verzameld worden. Daarbij verdient het aanbeveling de doubletten Pygocardia rustica met inhoud en al mede te nemen. Door voorzichtig uitkloppen en uitspoelen is het mij namelijk gelukt 1/1 exemplaren Cultellus pellucidus, de uiterst kwetsbare Tricla lignaria en de eveneens tere Cylichna cylindracea in ongeschonden staat te bemachtigen. Nu ik het toch over doubletten heb, wil ik niet nalaten de vondsten te memoreren van 1/1 exemplaren Astarte incerta, Astarte basteroti, Yoldia semistriata, Corbula gibba en Nucula laevigata. Van de grotere lamellibranchiaten noem ik Pinna rudis, Chlamys harmeri, Laevicardium parkinsoni, Laevicardium decorticatum, Gastrana laminosa en Cyrtodaria angusta, ten aanzien van de kleinere tweekleppigen is het vermelden van Lima subauriculata, Angulus donacinus, Gari fervensis en Digitaria digitaria wellicht de moeite waard.

Van

Van de door mij aangetroffen Gastropoden was ik het meest te spreken over een zeer grote (14 cm.) Atractodon elegans.

Galeodea bicatenata heb ik jammer genoeg niet gaaf te pakken kunnen krijgen. Van de overige bij de Boudewijnsdijk aan te treffen Gastropoden heb ik o.m. Liomesus dalei, Emarginula crassa, Patelloidea virginea, Capulus ungaricus, Rhizorus acuminatus, Turbonilla internodula, Epitonium frondiculum, Calyptrea chinensis, Nucella tetragona, Cancellaria jonkairiana en Acteon noae in mijn verzameling kunnen opnemen.

Eventuele bezoekers aan dit kostelijke oord wil ik de raad geven zich in "excursie-kleding" te hullen; bij droog weer stuift het er als nergens anders - bij flinke regen wordt het terrein herschapen in een modderpoel. Tenslotte vestig ik er de aandacht op, dat het Antwerpse materiaal voor een goede verpakking in aanmerking komt. Soorten als Laevicardium parkinsoni en Laevicardium decorticatum kunnen in grote gave exemplaren verzameld worden, doch zijn zonder afzonderlijke verpakking niet heel naar huis te krijgen. Het meenemen van kranten en de nodige sigarenkistjes is daarom zeer aan te bevelen.

Voor de nomenclatuur van de genoemde soorten - de diverse opsommingen zijn verre van volledig - heb ik gebruik gemaakt van de door Bloklander in "Het Zeepaard" gepubliceerde "Naamlijst van Nederlandse mariene mollusken" (jaargang 12, no.6, dd.24 December 1952). Op de contactavonden van de Werkgroep Den Haag zijn de heren Bloklander, Van Haren en Kaas mij meermalen behulpzaam geweest met het op naam brengen van mij niet bekende soorten.